

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Μεταπτυχιακό Colloquium

του ΠΜΣ Νεοελληνικής Φιλολογίας
του Τμήματος Φιλολογίας

Ακαδ. έτος 2020-21

Τρίτη, 24 Νοεμβρίου 2020, στις 19:00

Σύνδεσμος zoom: <https://authgr.zoom.us/j/99172105809>

Ομιλητής: **δρ. Λέων Ναρ**

ΤΙΤΛΟΣ Α΄ ΜΕΡΟΥΣ:

**ΞΑΝΑ ΣΤΗ ΣΑΛΟΝΙΚΗ, Η μετέωρη επιστροφή των Ελλήνων Εβραίων
στον γενέθλιο τόπο (1945-1946)**

ΤΙΤΛΟΣ Β΄ ΜΕΡΟΥΣ:

Οι σεφαραδίτες Εβραίοι της Θεσσαλονίκης και η μουσική τους

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΓΙΑ ΤΟ Α΄ ΜΕΡΟΣ: Η βιβλιογραφική έκρηξη που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια σχετικά με ζητήματα που άπτονται της ιστορίας και της γενοκτονίας των Ελλήνων Εβραίων έχει δημιουργήσει την ψευδαίσθηση ότι το θέμα έχει καλυφθεί επιστημονικά με επάρκεια. Ειδικότερα, η εξέταση της πρώτης μεταπολεμικής περιόδου (1945-1950) παρέμεινε στο περιθώριο, καθώς η ιστοριογραφία ήταν περισσότερο επικεντρωμένη σε ζητήματα που αναφέρονταν τόσο στη μελέτη της προκατατοχικής ιστορίας όσο και στις συνθήκες εξόντωσης των Ελλήνων Εβραίων και κυρίως της Ισραηλιτικής Κοινότητας Θεσσαλονίκης (στο εξής Ι.Κ.Θ). Βασικό ζητούμενο της έρευνας μου είναι η μελέτη των συνθηκών που επικράτησαν στη Θεσσαλονίκη μετά από την επιστροφή όλων όσων επέζησαν από τον διωγμό. Η έρευνα εστιάζει στις αξεπέραστες δυσκολίες που αντιμετώπισαν οι επιζώντες, αδυνατώντας συχνά να διεκδικήσουν ακόμη και το ίδιο το σπίτι τους, το οποίο πολλές φορές ήταν καταπατημένο, με δεδομένο μάλιστα το αφόρητο πένθος για τον χαμό των περισσότερων συγγενικών προσώπων τους. Κι όλα αυτά την περίοδο που οι όποιες νομοθετικές ρυθμίσεις ψηφίζονταν σχετικά με την Ι.Κ.Θ. είχαν είτε αρνητικό πρόσημο είτε παρέμεναν ανενεργές.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΓΙΑ ΤΟ Β΄ ΜΕΡΟΣ: Οι εκδιωγμένοι από την Ισπανία Εβραίοι έφεραν, όπως ήταν φυσικό, στους νέους τόπους εγκατάστασής τους, όχι μόνο τη γλώσσα αλλά και τα τραγούδια τους. Η ισπανοεβραϊκή γλώσσα, άλλωστε, είναι ιδιαίτερα μελωδική. Τα σεφαραδίτικα τραγούδια είναι έκφραση μιας ευρύτερης μεσογειακής μουσικής παράδοσης που περιλαμβάνει στοιχεία ισπανόφωνων μελωδιών, τραγούδια της Μικράς Ασίας και της Πόλης, τις μουσικές του Αιγαίου και της Κρήτης, βαλκανικούς ρυθμούς και χορούς, τσιγγάνικα μοτίβα αλλά και ιταλικές καντάδες. Με το πέρασμα του χρόνου, βέβαια, η επαφή τους με μουσικές παραδόσεις από όλες τις περιοχές της Μεσογείου όπου έζησαν οι Ισπανοεβραίοι ενσωμάτωσαν και άλλα τοπικά στοιχεία.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

- Βαρών Βασάρ, Οντέτ, *Η ανάδυση μιας δύσκολης μνήμης: Κείμενα για τη γενοκτονία των Εβραίων*, Εστία, Αθήνα, 2012.
- Γιακοέλ Γιομτώβ, *Απομνημονεύματα 1941-1943*, επιμέλεια Φραγκίσκη Αμπατζοπούλου, Παρατηρητής - Ίδρυμα Ετς Αχαΐμ, Θεσσαλονίκη 1993.
- Δρουμπούκη Άννα-Μαρία, *Μνημεία της λήθης. Ίχνη του β' Παγκοσμίου Πολέμου στην Ελλάδα και στην Ευρώπη*, Πόλις, Αθήνα 2014.
- Κλάρσφελντ Μπεάτε - Κλάρσφελντ Σερζ, *Απομνημονεύματα: Κονηγώντας τους ναζί*, μετάφραση Καρίνα Λάμψα, Καπόν, Αθήνα 2016.
- Κούνιο Αμαρίλιο Έρικα - Ναρ Αλμπέρτος, *Προφορικές μαρτυρίες Εβραίων της Θεσσαλονίκης για το Ολοκαύτωμα*, επιμέλεια-επίμετρο: Φραγκίσκη Αμπατζοπούλου, Ευρασία, Αθήνα 2015.
- Λάμψα, Καρίνα - Σιμπή Ιακώβ, *Η διάσωση: Η σιωπή του κόσμου, η αντίσταση στα γκέτο και τα στρατόπεδα, οι Έλληνες Εβραίοι στα χρόνια της Κατοχής*, Καπόν, Αθήνα 2012.
- Μαγκλιβέρας Κωνσταντίνος Δ., *Το ζήτημα των πολεμικών επανορθώσεων για τις λεηλασίες κατά την ναζιστική κατοχή της Ελλάδος: Η περίπτωση του νομισματικού χρυσού των Εβραίων*, έκδοση Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου Ελλάδος, Αθήνα 2009.
- Μαραντζίδης Νίκος - Δορδανάς Στράτος - Ζάϊκος Νίκος - Αντωνίου Γιώργος (επιμέλεια), *Το Ολοκαύτωμα στα Βαλκάνια*, μετάφραση Γ. Χρηστίδης, Ν. Μαραντζίδης, Β. Καλογρηάς, Σ. Κακουριώτης, Τ. Μπενμαγιόρ, Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2011.
- Μόλχο Μίκαελ - Νεχαμά Ιωσήφ, *In Memoriam: Αφιέρωμα εις μνήμην των Ισραηλιτών θυμάτων του ναζισμού εν Ελλάδι*, μετάφραση Γ. Ζωγραφάκης, Ισραηλιτική Κοινότητα Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1976.
- Μπενβενίστε Ρίκα (επιμέλεια), *Οι Εβραίοι της Ελλάδας στην Κατοχή*: Πρακτικά του Γ' Συμποσίου Ιστορίας της Εταιρείας Μελέτης Ελληνικού Εβραϊσμού (Θεσσαλονίκη, 8 Νοεμβρίου 1996), Συλλογικό έργο: Ρ. Μπενβενίστε, Μ. Αξιοπούλου - Σπένγκλερ, Σ. Σ. Σπηλιώτη, Ε. Χαϊδιά, Μ. Mazower, Γ. Μαργαρίτης, Φ. Αμπατζοπούλου, Βάνιας- Εταιρεία Μελέτης Ελληνικού Εβραϊσμού, Θεσσαλονίκη 1998.
- Μπενβενίστε, Ρίκα, *Αυτοί που επέζησαν: Αντίσταση, εκτόπιση, επιστροφή. Θεσσαλονικείς Εβραίοι στη δεκαετία του 1940*, Πόλις, Αθήνα 2014.
- Ναρ Λέων Α., *Οι Ισραηλίτες βουλευτές στο ελληνικό Κοινοβούλιο (1915-1936)*, Ίδρυμα της Βουλής για τον κοινοβουλευτισμό και τη δημοκρατία, Αθήνα 2011.
- Ναρ Λέων Α., (εισαγωγή και επιμέλεια) *I Remember, θυμάμαι*, (βιβλίο cd), από το μουσικό αρχείο του Αλμπέρτου Ναρ), Ιανός 2020.
- Σαλέμ Στέλλα, «Το παλιό εβραϊκό νεκροταφείο της Θεσσαλονίκης», περ. *Θεσσαλονικέων Πόλις*, τχ.6, Οκτώβριος 2001, σελ.57-78.
- Χεκίμογλου Ευάγγελος - Δρουμπούκη Άννα Μαρία (επιμέλεια), *Την επαύριον του Ολοκαυτώματος, νέες ερευνητικές προσεγγίσεις για το Ολοκαύτωμα των Εβραίων στην Ελλάδα*, Εβραϊκό Μουσείο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 2017.
- Améry Jean, *Πέρα από την ενοχή και την εξιλέωση: Απόπειρες ενός εκμηδενισμένου να υπερβεί το ανυπέβλητο*, μετάφραση Γ. Καλιφατίδης, Άγρα, Αθήνα 2010.
- Apostolou Andrew, "The exception of Salonica: Bystanders and Collaborators in Northern Greece", *Holocaust and Genocide Studies*, 14/2, 2000, σ. 165-196.
- Bilski Meredith, *Building Community and Brotherhood: American Jewish Relief in Post-War Greece, 1945-1951*, Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Bachelor of Arts in the Department of History at Brown University, April 2014.
- Bowman Steven, *Η αντίσταση των Εβραίων στην κατοχική Ελλάδα*, μετάφραση Ισαάκ Μπενμαγιόρ, έκδοση Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου Ελλάδος, Αθήνα 2012.
- Fleming, K. E. *Ιστορία των Ελλήνων Εβραίων*, μετάφραση, Ν. Γάσπαρης, Οδυσσεάς, Αθήνα 2009.
- Friedländer Saul, *Η ναζιστική Γερμανία και οι Εβραίοι: I. Τα χρόνια των διώξεων 1933-1939. II. Τα χρόνια της εξόντωσης 1939-1945*, μετάφραση Ή. Ιατρού, Πόλις, Αθήνα 2013.
- Kralova Katerina, «In the Shadow of the Nazi Past: Post-war Reconstruction and the Claims of the Jewish Community in Salonika» *European History Quarterly*, Volume: 46 issue: 2, page(s): 262-290.
- Naar Devin E., *Jewish Salonica: Between the Ottoman Empire and Modern Greece*. (Stanford Studies in Jewish History and Culture) 2016.
- Pierron, Bernard, *Εβραίοι και Χριστιανοί στη Νεότερη Ελλάδα*, Πόλις, Αθήνα 2004.